
Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo, 15.april 2019

Høringsvar – forslag til endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, tvangsekteskap, skyting mot politiet m.m)

Viser til høringsbrev datert 17.12.2018

UNICEF er FNs barnefond og verdens største hjelpeorganisasjon for barn. UNICEF Norge jobber med å sikre ivaretagelsen av barns grunnleggende rettigheter både globalt og i Norge.

UNICEF Norge takker for anledningen til å komme med våre kommentarer til forslag til endringer i straffeloven mv. (avvergingsplikt, tvangsekteskap, skyting mot politiet m.m).

Overordnede merknader

Vold og overgrep mot barn og unge representerer et alvorlig brudd på deres rettigheter, og har enorme sosiale og økonomiske kostnader. UNICEF Norge er derfor positiv til at departementet foreslår lovendringer som tar sikte på å forebygge misbruk av barn, både begått av andre barn og av voksne.

FNs barnekonvensjon artikkel 19 pålegger Norge å treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative, sosiale og opplæringsmessige tiltak for å beskytte barn mot alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbruk, vanskjøtsel eller forsømmelig behandling. I tillegg pålegger en rekke andre bestemmelser i konvensjonen staten å beskytte barn mot alle former for seksuelle overgrep og misbruk,¹ beskyttelse mot alle former for utnytting,²

---

¹ FNs barnekonvensjon artikkel 34

² FNs barnekonvensjon artikkel 36

samt beskyttelse mot tortur eller annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling.³ UNICEF Norge savner at departementet foretar en konkret vurdering av hvordan de foreslåtte lovendringene skal bidra til å sikre at Norges forpliktelser etter FNs barnekonvensjon ivaretas.

UNICEF Norge kan heller ikke se at departementet har foretatt en konkret vurdering av om lovendringsforslagene er til barnets beste.⁴ FNs barnekomité har nylig anbefalt Norge å styrke innsatsen for å sikre at barnets rett til at hans eller hennes beste skal være et grunnleggende hensyn i alle myndighetsbeslutninger som berører barn. Etterlevelsen av denne rettigheten innebærer i praksis at barnets beste blir behørig innarbeidet, tolket og anvendt konsekvent i alle norske lovgivningsprosesser som er av relevans og som innvirker på barn.⁵

Konkrete merknader

I det følgende vil UNICEF Norge rette kommentarer til disse punktene i departementets forslag:

- Punkt 2.3.2.5 om «Seksuallovbrudd mv rettet mot barn mellom 14 og 16 år».
- Punkt 2.3.3 om «Avvergingsplikt ved prevensjonsveiledning overfor barn under 14 eller 16 år»
- Punkt 2.3.4 om «Avverging av kjønnslemlestelse, herunder utskutt foreldelse»

Punkt 2.3.2.5 om «Seksuallovbrudd mv rettet mot barn mellom 14 og 16 år».

I høringsforslaget punkt 2.3.2.5 «Seksuallovbrudd mv. rettet mot barn mellom 14 og 16 år» ber departementet om høringsinstansenes syn på spørsmålet om avvergingsplikten også bør omfatte grov seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år (Straffeloven § 303). UNICEF Norge mener at avvergingsplikten også bør omfatte grov seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år.

FNs Barnekonvensjon artikkel 1 definerer barn som «ethvert menneske under 18 år». Definisjonen av barn er imidlertid ikke til hinder for differensiert lovverk basert på ulike

---

³ FNs barnekonvensjon artikkel 37

⁴ FNs barnekonvensjon artikkel 3

⁵ Komiteen for barns rettigheter (4.juli 2018) Avsluttende merknader til Norges kombinerte femte og sjette periodiske rapport, s. 3.

aldergrupper, dersom en slik differensiering er saklig og rimelig.⁶ Til tross for at den seksuelle lavalder i Norge 16 år, differensieres det mellom seksuallovbrudd begått mot barn under og over 14 år, hvor de som er begått mot barn under 14 år straffes strengest. UNICEF Norge tar med dette ikke stilling til Straffelovens generelle aldersdifferensiering, men støtter departementets merknad om at grov seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år som regel vil være meget alvorlige krenkelser. Barn mellom 14 og 16 år er også under den seksuelle lavalder, og UNICEF Norge kan ikke se at det etter en saklighets- og rimelighetsvurdering kan begrunnes en aldersdifferensiering når det gjelder å avverge grove seksuelle overgrep også mot denne gruppen barn. UNICEF Norge ønsker i denne sammenheng å understreke at lovverk som søker å beskytte barn bør ha så høye aldersgrenser som mulig, for å gi beskyttelse til så mange barn som mulig.⁷

Punkt 2.3.3 om «Avvergingsplikt ved prevensjonsveiledning overfor barn under 14 eller 16 år»

I FNs barnekomité's avsluttende merknader til Norge anbefales det at Norge «utvikler konkrete tiltak for å forebygge barns seksuelle misbruk og utnyttelse av andre barn».⁸ UNICEF Norge er derfor i utgangspunktet positiv til at departementet ønsker å gjøre lovendringer hvis formål er å hindre at barn blir seksuelt utnyttet av barn. I tillegg har UNICEF Norge tidligere påpekt at det er behov for en klargjøring av hva som ligger i avvergingsplikten for de profesjonene som jobber med barn. Det er imidlertid usikkert om en utvidelse av avvergingsplikten vil ha de ønskede effekter. Som departementet påpeker i høringsnotatet kan den foreslåtte avvergingsplikten vanskeliggjøre en god prevensjonsveiledning og/eller at unge oppsøker helsepersonell. Her burde departementet inkludert en vurdering av den utvidede avvergingsplikten opp mot det grunnleggende hensynet til hva som er barnets beste.

Kunnskap er en viktig forutsetning for å styrke det forebyggende arbeidet mot barns seksuelle misbruk og utnyttelse av andre barn. UNICEF Norge mener departementet må sørge for ytterligere styrking av kompetansen og kapasiteten i helsevesenet, slik at de som står i posisjon til å gi prevensjonsveiledning kan fange opp tilfeller av vold og overgrep tidlig. I tillegg mener UNICEF Norge det er formålstjenlig å øke kunnskap om barns rettigheter mer generelt, og da særlig FNs barnekonvensjon. En annen helt sentral

⁶ Høstmælingen, Kjørholt og Sandberg (2016) Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge, s. 45.

⁷ Implementation handbook for the convention on the rights of the child (2007), third edition, s. 5.

⁸ Komiteen for barns rettigheter (4.juli 2018) Avsluttende merknader til Norges kombinerte femte og sjette periodiske rapport, s. 5.

forutsetning for å forebygge barns seksuelle misbruk og utnyttelse av andre barn, er at barn får bedre kunnskap og kompetanse om sine rettigheter generelt, og om retten til å selv å bestemme over egen kropp spesielt. UNICEF Norge anmoder departementet om å fortsatt styrke innsatsen på dette området.

Punkt 2.3.4 om «Avverging av kjønnslemlestelse, herunder utskutt foreldelse».

FNs Barnekonvensjon artikkel 24 (3) pålegger Norge å «treffe alle de effektive og egnede tiltak for å avskaffe tradisjonsbunden praksis som er skadelig for barns helse».

Kjønnslemlestelse er et svært alvorlig overgrep med store fysiske og psykiske konsekvenser for de som blir utsatt for dette. I stor grad utføres disse handlingene på barn mellom 5 og 14 år, noe som kan medføre livsvarige fysiske og psykiske skader.⁹ Videre er det slik at kjønnslemlestelse sjeldent blir oppdaget.¹⁰ UNICEF Norge mener derfor at tiltak som har som formål å beskytte denne særlig sårbare gruppen barn er positivt, inkludert departementets forslag om at en større gruppe mennesker skal omfattes av avvergingsplikten ved kjønnslemlestelse. I FN's barnekomité's avsluttende merknader til Norge berømmes staten for å ha fattet tiltak for å forebygge kjønnslemlestelse, herunder ved å vedta Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017-2020). Samtidig anbefaler komitéen at Norge ytterligere innsats ved å gjennomføre bevisstgjøringskampanjer rettet mot barn om hvordan de kan søke hjelpe hvis de frykter at de vil bli sendt utenlands for å bli utsatt for kjønnslemlestelse og hvordan de kan tiltrekke seg oppmerksomhet fra grensevakt.¹¹ UNICEF Norge anmoder departementet om å fortsette arbeidet med å forebygge kjønnslemlestelse og gjentar oppfordringen om å ta utgangspunkt i FN's barnekonvensjon i alt arbeid som angår barn og unge.

Kontakt:

Dersom dere har spørsmål eller kommentarer kan disse rettes til juridisk rådgiver Marthe Engedahl på e-post: marthe.engedahl@unicef.no eller på telefon: 988 33 548.

Vennlig hilsen,

UNICEF Norge

⁹ <https://www.udi.no/ord-og-begreper/kjonnslemlestelse-av-kvinner-og-jenter/>

¹⁰ https://www.nkvts.no/content/uploads/2017/06/NKVTS_Rapport_6_2017_Politiets-arbeid.pdf

¹¹ Komiteen for barns rettigheter (4.juli 2018) Avsluttende merknader til Norges kombinerte femte og sjette periodiske rapport, s. 6.